

NIEFORTUNNY (64) ai

W pisowni łącznej (58), w rozłącznej (6).

e oraz o jasne.

sup nąjniefortunnieszy (1).

sg m N niefortunny (35). ◇ G niefortun(n)e(go) (1). ◇ A niefortunny (1), niefortun(n)e(go) (1). ◇ I niefortunnym (2) KochPam, ActReg, niefortun(n)e(m) (1) PaprUp. ◇ f N niefortunna, nąjniefortunni(e)jsza (5). ◇ D niefortunnej (1). ◇ A niefortunną (1). ◇ L niefortunnej (2); -ej (1), -e(j) (1). ◇ V niefortunna (1). ◇ n N niefortunné (3); -é (2), -(e) (1). ◇ G niefortun(n)e(go) (2). ◇ L niefortunnym (1). ◇ pl N m pers niefortunni (1). subst niefortun(n)e (2). ◇ G niefortunnych (1). ◇ A subst niefortun(n)e (1). ◇ L niefortunnych (1). ◇ V subst niefortun(n)e (1).

Sł stp, Cn brak, Linde XVII – XVIII w. s.v. fortunny.

1. Nie mający szczęścia, działający bez powodzenia (24) : Głos chrapotliwy [...] znawionuie [!] człowieka, chciwego na wielkie rzeczy alenie fortunne⁸⁰ GlabGad O4, N2v; BielKron 326, 363v; GórnDworz Y8; RejZwierc 231v; Ledwé táki ná świećie niefortunny drugi. KochFr 98; GórnTroas 24; Nu niefortunna dułzo/ wynidź z mégo ćiałá GórnTroas 63; KochFrag 24.

niefortunny do kogo (1): Iia widzę zem niefortunnym człowiekiem dowm̄ zeto w̄m przeciwko mnie brać sobie raczysz ActReg 173.

niefortunny ku czemu (1): ZIgmunt fyn krolá Czelkiego [...] człowiek oľoby kraľney/ vczenia wielkie⁸⁰/ ięzykow wiele vmiáľ ále ku rycerľkim rzeczám niefortunny. BielKron 303v.

niefortunny na co (2): ácz ná walkę niefortunny był/ ále rozumem wygraľ BielKron 429, 188.

niefortunny w czym (2): Boľeflaw wľtidliwi [...] atz bel nie Fortunnem w łprawach Ricerľkich/ ale barzo pozitecznem wzapomaganiu Kroleľtwa tego na wielkie wolnoľci PaprUp B3; GórnTroas 67.

Wyrażenie: »niefortunny ociec« (2): BielKron 288; IAN KOCHANOWSKI NIEFORTUNNY OCIEC SWOIEY NAMILSZEY DZIEWCE Z LZAMI NAPISAL. KochTr 2.

Szeregi: »fortunny albo niefortunny« (1): Bo był ták fortunny áľbo teź niefortunny/ że powiádaľ iż nigdy zá żywotá iego tháka nań potrzebá nie przyľzła/ áby był powinien kordá łwego dobyć RejZwierc 274v.

»nędzny a niefortunny« (1): O iáko ia nędzny á niefortunny człowiek/ komum nawięcey życzył/ then mnie namniey oddaľ BielKron 315.

W przén (1) : Widziáľo twoié niefortunné oko Trupy dzieći twych GórnTroas 15.

a. W funkcji rzeczownika (3) : (nagł) Niefortunny. (–) RejZwierc 232v.

Szereg:»niefortunny z fortunnym« (2): (nagł) Niefortunny s fortunnym. (–) RejZwierc 232v, B3v.

2. Peľen nieszczęść; ater, atrox, infaustus Mącz (6) : Mącz 120a; Sroga śmierz: lecz bym wolnym żginaľ [!] był człowiekiem/ Nie czekáiąc tym łwoim niefortunnym wiekiem Oľtátniego nieľczęśćia KochPam 87.

Wyrażenia: »niefortunny czas« = atrox tempus, tenebrae Mącz [szyk 1:1] (2): Tenebrae Reipub. Zły czás/ niefortunny/ łmutek Rzeczypóľpolitey/ zła przigoda. Mącz 446a, 19c.

»niefortunne dni« (1): Atros dies vocat Cicero pullatos, Nędzne á niefortunne dni. Mącz 18d.

»niefortunne lata« (1): O niefortunne látá: O głupi rozumie/ Poyzry mądry co chłubá niepotrzebna vmie GrzegRóżn O.

Szereg: »nędzny a niefortunny« (1): Mącz 18d cf »niefortunne dni«.

3. Stanowiący nieszczęście (6) : Timeo mihi, Obawam łie z łwey łtrony áby mie co nie fortunnego nie podkáló. Mącz 455d.

W połączeniu szeregowym (1): Ieśliże też co nań nieforthunnego połtráfzliwego á ná wźem nie k myłli przypádnie/ nicz to wźytko v niego RejZwierc 87.

W przeciwstawieniach: »szczęśliwy (2), fortunny ... niefortunny« (3): Prorocy fáłełłni fortunne rzeczy obiecowali/ á Micheałz niefortunne Leop 3.Reg 22 arg; Tá tedy náuká nieiełłtci niczemna/ [...] ponieważ káždego człowieká Krześcijánłkiego/ ták w rzeczách łzczeliwych iáko y niefortunnych/ łtáłłsci [!] náucza. LeovPrzep b2v; LatHar 652.

Wyrażenie: »niefortunny przypadek« (1): pátrż iáko mu ná potym wyłzły ony dobre á wierne á łwięte obyczáie iego/ y ony niefortunne przypadki iego. RejZwierc 198v.

Szereg: »troskliwy i niefortunny« (1): IEłłłłmy wesołe y łzczęłłwe rzeczy bráli wdźięcznie z ręki Páńłkiew: á czemu trołłkiwych y niefortunnych ochotnie przyiáć nie mamy? LatHar 652.

4. Feralny, przynoszący nieszczęście, powodujący pecha; złowróźbny; climactericus, inauspicatus, intempestivus, laevus, nefastus, ominosus Mącz (21) : BielKron 344; Parra, genus avis inauspicatae, Niefortunny ptak. Mącz 281a; Intempestivus etiam significat, Niefortunny/ co zwłáłzczá yákie niełzczęłłcie okázuye. Mącz 444a, 21d, 118d [2 r.], 167c, 183a, 395b; WerKaz 299; okrętów Tyłłsiac rozbitych widźiál/ y moc łprzętów Okrętowych/ łztuk ktemu pokrułłzonych/ Po niefortunnym morzu rozprółłzonych. GórńTroas 67.

niefortunny ku czemu (1): Dzień niefortunny ku łprawie wźelkiew. FalZioł V 52.

W przeciwstawieniu: »niefortunny ... fortunny« (1): thym będzie lepiej iż my z nieforthunnego dnia fortunny wczynimy. RejZwierc 149v.

W charakterystycznych połączeniach: niefortunna(-y, -e) miłłłć, morze, panna, ptak, ziemia; silno niefortunny.

Wyrażenia: »niefortunna doba« (1): nie łámému łobie/ Człowiek łie ná łwiát rodźi: w niefortunnéy dobie. GosłCast 43.

»dzień (jest) niefortunny« = dies ater vel religiosus Mącz [szyk 4:3] (7): FalZioł V 52 [3 r.]; gdy ł [!] przygody pirwey lewy both áłbo trzewik obuł niż prawy/ on dzyeń niefortunny mnimal być BielKron 387; Mącz 88b; RejZwierc 149, 149v.

»niefortunny rok« (1): Annus climactericus, Podeyźrzány á niefortunny rok. Mącz 57b.

»niefortunny znak« (1): Ominosus, Niefortunny/ zły znak. Mącz 263b.

5. Nieudany pod jakimś względem (7) : pánie Derłłniaku ták rozumiełł/ iżby ludzie ták byli niefortunni/ á łkážonego rozłłłdku/ że mogácz zmiękczyć łerczá okrutnych źwirzát/ [...] niemieliby [...] chceć łobie pomoc GórńDworz Ffv.

a. Nie mający szans na szczęśliwe zakończenie, źle zakończony; funestus Mącz (5) : Funestae nuptiae, Smutne wesele/ niefortunne. Mącz 140d; Tákowa tedy miłłłć/ iełłł nainiefortunnieiłłza/ bo ten káždy/ ktory w niey iełłł/ ábo nie doidzye tego czego poźádał/ ábo iełłł doidzie/ tedi wźytko

złe/ s thym mu przydzie *GórnDworz* Llv, Kk4v; O wtorey wyprawie Witołdowej przeciw Tátárom niefortunney *StryjKron* 507; *GórnTroas* 57.

b. *Odrażający (1)* : Obscenus [...], Niefortunny/ Stráfnzy/ Mierziony. *Mącz* 257a.

Synonimy: **1.**, **2.**, **3.**, **4.** *nieszczęsny, nieszczęśliwy*; **1.** *nędzny, niezdarzony*; **2.** *nędzny, trudny, zły*; **4.** *podejrzany, przeciwny, szkodliwy*; **5.a.** *smutny*; **b.** *mierziony, straszny*.

Cf **FORTUNNY**

MM